

## " راهبردی "

تاکنون ، کوشش مان این سایت بر این پایه که : حد توان وامکانات به بررسی ، شنا سائی  
ت یابی معضلات و مشکلاتی که بخش شهری جامعه بان روبرو بردازیم . این کوشش را مبتنی به  
پیش فرضها و باورهائی غاز نمودیم که برخی از انها پوزش از تکرار دیگر جهت یاد وری  
مینمائیم :

-- بر این باوریم که وضعیت گذشته و حال شهرنشینی ایران ، نچنان که باید مورد پژوهش  
ی قرار نگرفته ! این زمینه ، میتوان از لاتی همچون :

جوانب متنوع پویائی جمعیتی ، ویا مقولات دیگری نظیر روند شکل گیری شبکه و سیستم شهرهای کشور  
جهات ساختاری تاریخی ان . همچنین ، کننده ای که تحولات سیستم شهرهای  
کشور بوده ویا بسیاری ا ویژگیهای که بت : به استناد انها وضعیت کنونی بخش  
شهری را از جهات مختلف خصلت یابی نمود نیز قابل اهمیت بسیارند .

-- کمبود ادبیات نظری و نظریه پردازی هائیکه ، تبیین همه جانبه ابعاد مختلف جامعه شهری را  
ارائه دهد : "درسیاست گزار ی ها و تدوین برنامه وید خط مشی و هدف گیری ها ، کمتر  
مسئله ایکه واقعا" دربرگیرنده همهء جهات مسئله ویا معضلات پیش رو باشد ، روبرو میشویم .

-- الگوهای وارداتی برنامه ریزی بطور و برنامه ریزی شهری هم بصورت جزئی جامعه  
سایر جوامع توسعه نیافته ود حاشیه ای که وضعیتی کم و بیش شبیه مارا دارند ، با فنی ، علمی یا  
کارشناسی تعریف کردن برنامه ریزی ، بجای اجتماعی و سیاسی دانستن - انهم بگونه ای که آنچه  
داشتهای تکنوکراتیک نب بنوعی ایدئولوژیزاسیون یا سیاسی نمودن ! مقوله مورد بحث  
تعبیر شود - : برای وسیله ای همچون طرح جامع شهر ، اهمیتی بیش از آنچه در» «  
هست یم . نهم بگونه ایکه اغلب همه مشکلات شهری که " توسعه  
اقتصادی اجتماعی سیاسی- اداری یعنی شکل گرفته اند ، به

یانبود طرح جامع شهرو نظیر حواله داده . بنظر میرسد این روبرو شدن با مشک

- در رابطه بامشکلات شهری - که بطور کلی بخشی از

! باتعاریف انحرافی "ویا سهوا" این مقولات بگونه ای مطرح میگردند ، که گویا :

کمبودها و مشکلات شهری که در اساس ریشه در عدم تحقق توسعه یک سو بی پایان دستگاه

اجرائی سوی دیگر بصورت مشکلی فنی ! مدیریتی ! همچون : نبود ویا تاخیر در تصویب طرح

جامع ویا ضعف مدیریت شهری و اشکالاتی از این قبیل بیرنمائیم . اما آنچه در این رابطه قابل تامل است

این استکه : این نحوه برخورد - یا مخدوش کردن واقعیات - تفکرتکنو کراتیک

یا اظهار نظر هائی که مسئولین مشاورین انها مطرح مینمایند نقش مهمی دارد .

-- رکاران مشاوران و مجریانی که تدوین کننده ویا مجری سیاست گذاری و برنامه ریزی ها

هستند ، بعلت اینکه اصولاً " ح مسئله - یعنی واقعیات ، معضلات و در نتیجه مطالبات این

زمینه - بگونه ای مشخص و مورد تأیید جمعی مواجه نمیشوند یا چنین توجه ای به مسائل جزو شرح

وظایفشان نیست ! به جای « طرح مسئله مشخص » به پیروی اهداف و خواسته های دستوری

اغلب مشتئی « توهمات » سوق داده میشوند . " بدین علت گوئی در نهایت چاره ای جز

کلیشه کردن و تقلید الگوها های وارداتی ندارند ! برای اثبات این ادعا کافی است به عنوان نمونه ای

به توسعه تهران طرح جامع جدید توجه کنیم . ایا آنچه در این چشم انداز \*

شده هیچگونه ارتباط و هم خوانی ای با مطالبات مردم - یعنی مشکلات و معضلاتی که در شرایط کنونی

با ان درگیرند- میتوان یافت ؟ ایا صادقانه آنچه مطرح شده را می " بیش از مشتئی توهمات

توجه نمائید : تهران شهری دانش پایه ! هوشمند ! جهانی و و !! مشکلات ابتدائی شهر

کمبودها و فوق کاربرد های شهری ، قطبی شدن جامعه شهری ، رانده شدن اجباری دهک

های کمدر آمد تراز شهر رشد حاشیه نشینی و بسیاری از مشکلات اساسی پیش رو که اکثریت جامعه

شهری با ان درگیرند را رها نموده در پی دانش پایه و یا جهانی شدن تهران یم ! و صادقانه به این مهم

نیاندیشیم که اگر مطالبات مردم در همه ابعاد زندگی شهری کم و بیش ، ویا اینکه در هدایت

توسعه و گسترش شهر در جهت رفع و یا تعدیل کاستی ها حرکت کنیم ، در آن صورت تهران هم بنوبه خود جهانی خواهد شد ! و نه بالعکس !؟ مشکلات رها نموده در پی جهانی شدن تهران باشیم . هم چنانکه بی کردن سیرک برج سازی با پترو دلار " به اعتقاد رخی اماراتی ها و ظاهر بیان خودی ، در حال جهانی شد !!

\* انداز توسعه بلندمدت شهر تهران

شهر تهران، که سیمای مطلوب شهر در افق طرح و میثاقی برای توسعه پایدار کلانشهر تهران و پایتخت کشور است، هماهنگ با چشم ز بیست ساله کشور، مبتنی بر آرمان‌های :

1 تهران؛ شهری با اصالت و هویت ایرانی - (شهری که برای رشد و تعالی انسان و حیات طیبه، سامان دهد)

2 تهران؛ شهری دانش پایه، هوشمند و جهانی

3 تهران؛ شهری سرسبز و زیبا، شاداب و سرزنده با فضاهای عمو

4 تهران؛ شهری امن و مقاوم در برابر انواع آسیب‌ها و مقاوم در برابر مخاطرات و سوانح

5 تهران؛ شهری پایدار و منسجم با ساختاری مناسب برای سکونت، فعالیت و فراغت

6 تهران؛ شهری روان با رفاه عمومی و زیرساخت‌های مناسب، همراه با تعدیل نابرابری ها و تأمین عادلانه کلیه حقوق شهروندی

7 تهران؛ کلانشهری با عملکردهای ملی و جهانی و با اقتصادی مدرن و مرکزیت امور فرهنگی - پژوهشی و سیاسی در سطح کشور، و حداقل یکی از سه شهر مهم و برتر منطقه آسیای

-- به همین سبب است که هنگامیکه با نوشته‌ها و اظهار نظرهای سروران کارشناس و یا دست اندرکار

رو میشویم ، بجز معدودی اکثرا "ه و معرفی نظریات وارداتی اند . طرح جامع راهبردی

چیست ؟ مایش سرزمین چگونه است ؟ توسعه پایدار کدام است ؟ و الخ . پیش رو دقیقا"

کدامند ؟ چرا اینگونه شکل گرفت علل ساختاری مشخص آنها چیست چه راهبرد ممکن و مورد تأیید

همگان را میتوان در شرایط حاضر برای رفع و یا تعدیل آنها عملی دانست کمتر مطرح می . گوئی

همه آنها دانسته فرض میشو ! یا اینکه ، نیازی به بررسی طرح همه جانبه افکار عمومی ،

نیست !

طرح جامع شهری : ضرورت و اهداف آن

نکته مهمی که میباید مورد توجه قرار این است که : " ضرورت داشتن طرح برای شهر

جامع ویا غیر چگونه جامعه ما شکل گرفت ؟ یا اینکه در چه فرآیند و ی داشته است ؟

اگر به سالهای دهه 20 30 خورشیدی برگشته شرایط و نیازهای شهری در آن سالها را

دهیم . میبینم سالها هر چند مردم شهری ما با مشکلات بسیاری روبرو بودند ، از آن له :

رفاه نسبی تهیدستی و عقب ماندگی کمبودهای وسیع بهداشتی ، آموزشی و غیره . ولی این مشکلات

بصورتی که بتوان : " برخی کمبود ویا تنگناهای شهری ان سالها هنوز

. یعنی بخش قابل اهمیتی مطالبات مردم را تشکیل نمیداد . چگونگی گسترش شهر را

واقع تفکیک کنندگان زمین ، زمین داران و اههای معاملات ک تعیین میکردند . ساخت و سازهای

شهر عمومی را معدودی مهند که انهم اکثر "مهندسین ساختمان بود میاوردند .

سایر ساخت و سازها نیز توسط صاحبان املاک " بدون خدمات مهندسی و با روشهای سنتی

میشد . تعداد مهندسین مع بسیار کم و هنوز تشکیلاتی بصورت مهند سین مشاور وجود نداشت . ابطه

پژوهش های اجتماعی اقتصادی ویا آنچه به مقولات علوم انسانی شهری جامعه مربوط میگردد

وضع بسیار حقیرانه تر از بعد مهندسی و معماری ان بود . ان سالها تقریبا "شاهد هیچ گونه پژوهش و تحقیق

ه حتی حتی - اظهار وجود - علوم انسانی این زمینه نیستیم . مردم هم

پی تامین حداقل ضروریات ادامه بقای خود بودند که مسائلی این دست جا ی چندانی

یا اینکه هنوز در این سالها جائی نداشت !

چنانکه در مبد شهرسازی و شهرنشینی دهه های اخیر ایران مطرح نمودیم : در این سالها با تغییر

تحولاتی که در اثر پویایی جمعیتی ، شهر نشینی در حال بوقوع پیوستن بود رفته رفته مشکلات

شهری هم در حال پیدایش . مقابل این تحولات بعلت عقب ماندگی شدید و کمبود

متخصصین و اهل پژوهشی که ابعاد وضعیت در حال شکل گیری را از جهات اقتصادی ، اجتماعی ، سیاسی-

اداری فیزیکی - فضائی مطالعه و پژوهش قرار دورنمای پیش رورا برای افکا عمومی

یک سو و دست اندرکاران مسئولین و مشاورین از سوی دیگر کم و بیش ترسیم نمایند اظهار نظرهایی که

این زمینه میشدند ، بسیار سطحی و در حد قیاس ظاهری شهرها بویژه تهران مراکز شهری  
" قیاسی که انهم بیشتر توسط مهندسين معمار از فرنگ برگشته که در ان سالها تعدا  
حال افزایش بود ، مطرح میشد . انها معمولا "ظاهر شهر را نامطلوب و توام با هرج و مرج و  
حساب و کتاب ، البته حساب و کتابی که دوره های تحصیلی خاصه در فرانسه و ایتالیا اموخته بودند ،  
میبنداشتند ! بدین ترتیب مشکل شهری ، انهم " تهران نداشتن طرح و یا در واقع فقدان نقشه ای که  
پیشاپیش شهر تاساخت و سازها منطبق انجام شو ! نگرانیء این  
مسئولین اجرائی این امور ، بتدریج حال غافل گیر . انها زیاد دغدغه  
ظاهر شهر بلکه مرتبا" پاسخ گوئی به نیازهای شهری شهروندان جدید کم می !  
نه اخذ عوارض و مالی چندانی وجود داشت و نه اینکه مردم توانائی پرداخت انرا د  
صندوق شهرداری همواره خالی و بدون امکانات مالی برای دستکم پاسخگوئی به نیازهای فیزیکی وزیر  
ساختی روبه افزایش . یازهای شهری که به ابعاد دیگر زندگی شهری بوط میگردد ، واقعا" میتوان  
: ان سالها وحتى در شرایط کنونی ،  
چنین وضعیتی ، در سال های پایانی دهه سی خورشیدی مشکلات شهری حال افزایش و ه  
ه شرح پیش گفته ، لزوم تهیه طرح برای شهر هم در . بنابر این تصمیم  
به تهیه طرحی برای تهران که بعدا" به « معروف گردید ، با این امید که  
مشکلات شهر تهران خواهدگردید ! اوایل دهه چهل جدی .

« اکنون « راهبر ی» به طرح افزوده شد ؟

ش اینجاست که چرا طرح شهر « همراه ایا غرض از طرح جامع همان  
نقشه و یا طرح شهر یعنی هر طرح شهری ه ای خودکار  
کلی در زمینه برنامه ریزی شهری در کشورهای سرمایه داری غربی و به ، دنباله روی  
کشو های پیرامونی انها "با دو مکتب برنامه ریزی فضائی مواجه میشویم یکی مکتب برداشتها

والگوهای انگلوساکسونی و دیگری نسخ فرانسوی این زمینه است. برنامه ریزی شهری کشورهای انگلوساکسون همه ابعاد و سطوح برنامه ریزی آنچه بیشتر رایج گردید «کمپرنسیو» که ایران «» برای آن انتخاب. حتی در زمان تهیه برنامه سوم توسعه توسط سازمان برنامه و مشاور خارجی آن (گروه هاروارد) هم، بحث جامع بودن و یا نبودن برنامه سوم توسعه. حالی که مشاورین خارجی برنامه - گروه هاروارد - شرایط را برای «» یا اینکه برنامه چگونه تهیه شود که در بر گیرنده همه جوانب باشد را چندان کافی و نمیدانستند.

مشاورین داخلی شان، با نوعی احساس کسر، کوتاه نیامده خواهان " برنامه سوم" ( )! ع شود به برنامه ریزی در ایران. مک لئود. سرپرست اجرائی گروه مشاوران هاروارد در تهیه برنامه عمرانی سوم. نشر نی)

نسخه فرانسوی برنامه ریزی شهری، که از نظر هدف، پیری و انتخاب مثنی و شرح وظایف کمپرنسیو تئوری تفاوت هائی دارد «دیرکتور» نامیده میشود. مبانی نظری و ایدولوژیکی هر کدام کلیه سطوح خرد و کلان برنامه ریزی سمت و سوی مکاتب کسونی " برنامه ریزی در همسو با ضرورت های بازار ویا مارکت اریٹیش. الیکه در نسخه فرانسوی در برنامه ریزی فضائی ( البته در واقع بیشتر تئوری) موضوع ویا سوژه اصلی انسان ساکن در فضا ویا محیط زندگی و فعالیت اش. به همین سبب برنامه ریزان آموزش دیده در کشورهای انگلوساکسونی، مکاتب فرانسوی را توأم با حاشیه روی دانسته، الگوهای برنامه ریزی انگلوساکسونی را سرراست ترمیدانند و اغلب انرا ترجیح میدهند.

حاشیه لاتین امریکائی در اوایل نسخه فرانسوی برنامه ریزی شهری ویا پلان دیرکتور رایج شد) شه شهرساز فرانسوی در سال 1930 پلان دیرکتور شهر

برزیل را تهیه نمود) کشورهای خاورمیانه و سایر ه به انگلوساکسونها «کم رنسیو پلان» ویا آنچه در ایران «» نامید رایج گردید.

همانگونه که میبینیم در هر دو برداشت های « » « » و یا در فرانکوفیلها « دیرکتور »

حد یک « باقی نمیمانند بلکه هر کدام « مفهوم » یعنی اهداف و باورهای

. یکی طرح را ابزاری هم سو جهت کمک به شکوفائی میداند دومی کار

ساکن ن میکند .

حال باهر تعریف و هر تبیین یک طرح شهری را در کجا و در چه شرایطی میتوان « نامید ؟ یعنی

" هنگامیکه گروه مشاوره انرا تدوین نمود و یا این یا ان ارگان ، شورایعالی ونظایر ان

! « خواهد شد ؟ و یا « » فلاویو ویلاسا

شهرساز صاحب نظر برزیلی که میگوید : " (کمپرنسیو ) شهری یا نسخه فرانسوی ان

( دیرکتور) در جوامع توسعه نیافته ، توهمی بیش نیست ! و هیچ وقت به اجرا در نیامده و وجود

نداشته ! " ویلاسا معتد : " در اغلب کشورهای لاتین امریکائی ، طرح جامع شهری ( دربرزیل

پلان دیرکتور) با طرحهای مربوط به منطقه بندی و کاربرد زمین ( زونینگ ) یکی گرفته میشود ! "

مشکلی که در کشور ما هم صادق است . در کشور ما این اختلاط گاه در تعاریف رسمی طرح جامع هم قابل

شاهده است ! به تعریف وزارت مسکن و شهرسازی متولی این امور توجه فرمائید :

**تعریف وزارت مسکن و شهرسازی از طرح جامع شهری :**

تعریف : تعریف : 2 1 قانون تغییر نام وزارت آبادانی و مسکن به  
وزارت مسکن و شهرسازی و تعیین وظایف آن ( 16 تیر 1353 )  
چنین تعریف شده است : طرح جامع شهر عبارت است از طرح بلند مدتی است که  
نحوه استفاده از اراضی و منطقه بندی مربوط به حوزه های مسکونی ،  
صنعتی ، بازرگانی ، اداری ، کشاورزی ، تاسیسات و تجهیزات و تسهیلات شهری و  
نیازمندی های عمومی شهری ، خطوط کلی ارتباطی و محل مراکز انتهای خط  
(ترمینال ) و فرودگاه ها و بنادر و سطح لازم برای ایجاد تاسیسات و تجهیزات و  
تسهیلات عمومی مناطق نوسازی ، بهسازی و اولویت های مربوط به آن تعیین  
می شود و ضوابط و مقررات مربوط به کلیه موارد فوق و همچنین  
حفظ بنا و نماهای تاریخی و مناظر طبیعی تهیه و تنظیم می .  
طرح جامع شهر بر حسب ضرورت قابل تجدید نظر خواهد بود . با توجه به تعاریف

مذکور ویژگی های اساسی طرح جامع شهری را چنین می توان برشمرد:  
( طرحی است کالبدی فضایی که بهره گیری از تحولات اجتماعی ، اقتصادی و سیاسی جامعه شهری ، به بهبود سازمان فضایی شهر و رفاه اجتماعی مردم می پردازد.  
( نظر زمان میان مدت و به لحاظ مقیاس برخورداری کلی است، سیاست های کلی توسعه شهر را تا مدت ده سال تعیین می نماید.  
( در طرح جامع نه تنها خود طرح بلکه منطقه آن نیز مورد توجه قرار می گیرد.  
( طرح جامع وسیله ای است برای سهل کردن تصمیم گیری و سیاست گذاری و نقش هدایتی آن از جنبه های با ارزش طرح است.

همانگونه که ملاحظه میگردد در تعریف رسمی وزارت مسکن و شهرسازی هم ، کم و بیش «  
بامنطقه بندی کاربرد زمین (زونینگ) یکی گرفته میشود!

در اکثر سازمان های مربوط به هنجارها ( های ) فنی کشورهای حال توسعه ای که شهری کم و بیش مشابه با شهرهای ما مواجه اند : . بی . تی سازمان نرم های فنی برزیل  
1991 . پلان دیرکتور (نسخه فرانسوی طرح جامع) چنین تعریف شده است :

" پلان دیرکتور شهر ، ابزار پایه برنامه ریزی شهری ، برای اعمال سیاستهای توسعه شهری مبتنی بر هدایت تصمیمات و گرایشهای بخش های خصوصی و دولتی در این زمینه است . "

از این گذشته در رابطه با تعریف مشخص طرح جامع و یا تبیین جامعیت آن باید گفت تعاریف بسیاری تاکنون مطرح شده اند که برخی هر چند به تعاریف های زیادی میافزایند ، ولی در نهایت تعریف آنها از طرح جامع شهری از تعریف منطقه بندی ( زونی ) شهری فرا تر نمیرود . معدودی از این تعاریف بگونه ایست که در آنها مقوله منطقه بندی ( زونینگ ) شهر از تفکیک بصورت مقوله ای و یا منطقه بندی ونحوه کاربرد زمین تعریف میشود . اینگونه صاحب جامعیت داشتن طرح شهر را به اختصار چنین تعریف میکنند: و برنامه ای است که مبتنی بر برداشت و تشخیصی (دیآگنوستیک) علمی ابعاد اقتصادی ، اجتماعی ، سیاسی-

اداری ، فیزیکی - فضائی شهر شهرستان و منطقه مربوط به آن ، برای امکان ارائه پیشنهادهایی جهت توسعه اقتصادی ، اجتماعی ، سیاسی-اداری فیزیک- ضائی آینده رابطه با کار برد زمین ، شبکه های زی ساختی و عناصر بنیادی ساختار شهری تهیه میشود . پیشنهادهایی که میتوانند کوتاه ، میان و دراز مدت . بنابراین طرحی میتوان جامع دانست که پیشنهادها و راه کارهایش واقعا

؛ هرچند حاصل نهائی آن " بعد فیزیکی شهر تحقق یابد . غرض این استکه :

هنگامی طرح را میتوان « نامید که : بموازات وهم اهنگ با هدایت ها در بعد فیزیکی در سایر ابعاد هم به همان میزان شاهد تحقق اقدامات و برنامه ریزی های مربوطه باشیم .

که در کشورهای پیرامونی ، به علت وجود کاستی ها و بویژه موانع ساختاری ، شرایط بگونه ای که معمولا اجرای الگوهای که مدعی جامع بودن هستند بصورت کامل - هدایت توسعه در همه دگی شهری - فراهم نیست . نتیجه در عمل اغلب این طرح ها بصورت جزئی (پارسیال)

اجرایند . جزئی بودن اجرای طرح در واقع بصورتی استکه " تهیه نقشه های کادستر شهری به اجرا درآوردن منطقه بندی (زونینگ) و برخی از پروژه های مربوط به ساختار و یا زیر ساخت های فیزیکی شهر، فراتر نمیرو ! بهمین سبب صاحب نظرانی که در این کشورها روند اجرای اینگونه طرحها ا پیگیری مینمایند ، اجرای آنها جزئی (پارسیال) دیده و معتقدند « جامعیت » طرح هیچگاه وجود نداشته و بهیچ عنوان شرایط برای تحقق آن فراهم . اینگونه منتقدین از انجمله فلاویو ویلاسا

شهرساز برزیلی ، همانطور که قبلا" مطرح گردید : اینگونه طرحها چنین وضعیتی- که شرایط لازم که انهم عمدتا "سیاسی فراهم نمیشود - یک توهم (ایلوژن) میدانند.

شرایط موجود جوامعی نظیر جامعه « » جامعیت طرح توهمی بیش نیست .

به عکس مزید های الگوهای کلیشه ای مسئله سازیشان ، متاسفانه

توهم نبوده و «عین» واقعیت است ! ئی که ی وارداتی ایست ،

جوامعی که اینگونه الگوها آنها میشو همواره " طرحهای موفق هستند .

از یک سو شهروندان از امکان رکت درتصمیم گیریها و واقع تعیین چگونگی قالب و محتوای

سیاست گزارها بر خورد ؛ و از سوی دیگر مبتنی بر بازار مدتهاست این جوامع مرحله تکوینی توسعه در زندگی اجتماعی - همچنین توسعه و تحول شهری و مورد بحث -

ابعاد متفاوت اقتصادی، اجتماعی، سیاسی - اداری و فیزیکی - فضائی نسبتاً هم اهنگ و بموازات یکدیگر بر و ال جوامع سرمایه داری ، بوقوع میبویوندند . وضعیتی که ، جوامع نظیر جامعه ما بفرض که انها را بصورت اقتصادهای مبتنی بر بازار در نظر بگیریم ، « با ان فاصله بسیار . شرایطی که ما کشورمان با ان مواجه ایم همان گونه که سالهاست شاهدیم کلیشه ای که بر پایه الگوئی به " " عقلائی یا چنانکه برخی معتقدند بر پایه اصول علم ! برنامه ریزی تهیه میشود

بخشی که مربوط به سیمای فیزیکی شهر یعنی منطقه بندی و کاربرد زمین (زونینگ) ، انهم و اگرهای بسیار کم و بیش به اجرا در میاید . کاداستر شهری هم که در چنین شرایطی نقش عمده اش سروسامان دادن به جمع اوری عوارض و مالیات های شهری است نیز تهیه میشود . سایر پیشنهادها که به دیگر زندگی شهری مربوط میگردند و توفیق طرح به تحقق انها بستگی امکان تحقق نداشته سطح حرف و وعده های تو خالی باقی میمانند .

بنا بر این ، چنین وضعیتی بوجود آورنده همان مشکلات و تناقض هائی است که ما در این سایت انرا « مزید بر علت شدن طرح » بارها مطرح نموده ایم . " بدین علت که :

بر مبنی الگوی وارداتی تهیه میشود . یعنی برداشت ها از چگونه بودن طرح پیشا پیش مشخص است .

الگوی انتخابی حاصل تجزیه و تحلیل همه جانبه وضع موجود نیست . بلکه اطلاعات و داده های اماری و وضع موجود در الگوی مورد بحث لحاظ شده ، انهم با این انگار که هر چه این اطلاعات و امارها ریز تر و دقیق تر باشد ؛ طرح در شرایط مطلوب تری قرار میگیرد . غافل از اینکه مشکل اصلی چنین الگوی کمبود نیست بلکه کلیشه ای بودن ان ! سپس در چنین شیوه کاری ، آنچه بصورت اهداف از پیش تعیین شده اضافه میشود معمولاً " خواسته هائی است که مسئولین امر به ان اضافه میکنند .

" ان جمله : پیشنهاد «دستوری » جلوگیری از گسترش شهر ! و یا شهر جدید ! انهم صورتیکه در جوار شهر اصلی نباشد . پیشنهاد ها و خط دهی هائی از این قبیل که بیشتر به پاک کردن

صورت مسئله و یا دور کردن آن میماند تا خواسته ای منطقی و نتیجه طرح مسئله مشخصی که رفع یا تعدیل مشکلات و کمبودهای شهری را هدف قرار . با این وصف و در نهایت گذشته از اینکه نوعی میاید . چون امکان تحقق همه جانبه مبتنی بر گوی اقتباسی " تعیین منطقه بندی باقی میماند . ولی یت و ممنوعیت های متنوع که ویب رسیده به اجرا درمیایند مشکلات فراوانی برای مردم شهر میگردند ، بدون اینکه تحقق پیشنهاد های طرح در ابعاد دیگر مانع از ظهور مشکلات پیش گفته شوند . در صورتی که امکان تحولات در سایر ابعاد وجود داشت شرایطی پیش میامد که محدودیت های مذکور نظیر : محدودیت گسترش فیزیکی شهر ی جهت کمک به تحقق پیشنهاد های دیگر . یعنی در این صورت : «کنترل و محدودیت ها» ی برای نیل به هدف مشخصی استفاده میشد . نه اینکه کنترل و محدودیت جای هدف اصلی قرار میگرفت ! اما چون چنین نمیشود این شرایط امکان چنین تحقق فرامی نماند ؛ در نتیجه همه محدودیت ها تبدیل به مزید بر و مشکلات شهر بگونه فزاینده افزایش میدهند .

: اقتصاد مبتنی بر بازار جامعه با مشارکت وسیع بخش دولتی ان اکنون به علت ویژگیهای ساختاری - تاریخی با مشروط کننده ها و موانع ساختاری ای روبرو است که روند توسعه اقتصادی اجتماعی و بلاخره سیاسی انرا با چالشهای جدی مواجه نموده است . اکنون هر تحلیلی که نسبت به این وضعیت داشته باشیم نهایتا با این واقعیت روبرو میشویم که در وضعیت پیش سرمایه سود هژمونی و سلطه بی مانند و غیر متعارفی را پیدا که از نظر میزان سلطه گری و رانت خواری در شرایط کنونی " با هیچ جامعه دیگری ، قابل مقایسه نیست . یعنی هر چند در کلیه اقتصاد های سرمایهداری توسعه یافته و یا عقب مانده و در حال توسعه با سرمایه های سودا چه ایم . یا نسبت سرمایه سوداگر ب سرمایه های تولیدی و مولد در جامعه ما بگونه ایست که میتوان در مقایسه با دیگران فرضا " یت مارا بصورت « سوداگری و یا » « خواری تعریف نم . اکنون در چنین شرایطی طبیعی است که سرمایه همچون بختکی بر شهر

چیره شود و در یکه قاضی اصلی در اید . در اینجا پرسش نهائی ما این است که در چنین وضعیت کاملاً" ثنائی وظیفه برنامه ریزی شهری هدایت توسعه شهری چیست ؟ پیشنهاد ها و راه کارهائی که سلطه بختک پیش فته را تشدید نماید همچنانکه طرح جامع تهران هم اکنون بدین گونه است ! و یا اینکه با هدایت ها مبتنی بر منافع جمعی هر زمان بیشتر در رهانیدن شهر از سلطه این بختک - که علت اصلی همهء معضلات شهری را باید حاصل سلطه ان دانست -

ادامه در بخش بعدی . مهدی کاظمی بیدهندي مهر ماه 1388